

Rannóg Pholasaí, Cháilíochtaí,
Churaclaim agus Mheasúnachta,
An Roinn Oideachais agus
Scileanna, Bloc 2, Sráid
Maolbhríde,
Baile Átha Cliath 1

☎ (01) 809 5020

Qualifications, Curriculum
and Assessment Policy
Unit,
Department of Education
and Skills, Block 2
Marlborough Street,
Dublin 1

Fax (01) 809 5048

Circular Letter 0005/2011

To: Management Authorities of Second-Level Schools

Prescribed Material for the Junior Certificate and Leaving Certificate Examinations in 2013

The Department of Education and Skills

- (a) wishes to inform the management authorities of second-level schools that the prescribed material for the Junior Certificate and Leaving Certificate Examinations in 2013 is on the attached list

- (b) requests school authorities to give adequate notice of these texts to pupils before the start of the relevant school year.

Chuíg: Údaráis Bhainistíochta Scoileanna Dara Leibhéal

Ábhar atá Leagtha Síos do Scrúdú an Teastais Shóisearaigh agus Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2013

Is mian leis an Roinn Oideachais agus Scileanna

- (a) a chur in iúl d'údaráis bhainistíochta scoileanna dara leibhéal gurb ar an liosta iniata atá an t-ábhar atá leagtha síos do Scrúdú an Teastais Shóisearaigh agus do Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2013

- (b) a iarraidh ar údaráis bhainistíochta dóthain réamhfhógra faoi na téacsanna seo a thabhairt do dhaltáí roimh thús na scoilbhliana atá i gceist.

Margaret Kelly
Principal Officer
March 2011

THE JUNIOR CERTIFICATE, 2013

1. In the case of the subjects Art, Craft, Design; Business Studies; Civic, Social and Political Education; Classical Studies; English; Environmental and Social Studies; Ancient Greek; Hebrew Studies, History and Geography; Home Economics; Irish; Italian; Materials Technology (Wood); Music; Religious Education; Science; Spanish; Technical Graphics; Typewriting; Mathematics; and Latin (see the prescribed material below), the examination in 2013 will be based on the Junior Certificate syllabuses in those subjects which have been issued to second-level school authorities.

AN TEASTAS SÓISEARACH, 2013

I gcás na n-ábhar Ealaín, Ceird, Dearadh; Staidéar Gnó; Oideachas Saoránach, Sóisialta agus Polaitiúil; Léann Clasaiceach; Béarla; Staidéar Imshaoil agus Sóisialta; Gréigis Ársa; Léann Eabhrach, Stair agus Tíreolaíocht; Eacnamaíocht Bhaile; Gaeilge; Iodáilis; Teicneolaíocht Ábhar (Adhmad); Ceol; Oideachas Reiligiúnach; Eolaíocht; Spáinnis; Grafaic Theicniúil; Clóscríobh; Matamaitic; agus Laidin (féach an t-ábhar atá leagtha síos, anseo thíos), bunófar an scrúdú sa bhliain 2013 ar shiollabais an Teastais Shóisearaigh sna hábhair sin atá eisithe chuig údaráis scoileanna dara leibhéal.

N.B. Website for syllabuses: www.education.ie > curriculum, syllabus & teaching guidelines > junior certificate > syllabuses in alphabetic order

N.B. Láithreán Gréasáin i gcomhair na Siollabas: www.education.ie > treoirínite curaclaim, siollabais & múinteoireachta > teastas sóisearach > siollabais in ord aibítire

Latin for the Junior Certificate Examination in 2013
Laidin do Scrúdú an Teastais Shóisearaigh sa bhliain 2013

Údar (Author)	Gnáthleibhéal (Ordinary Level)	Sleachta sa bhreis don Ardleibhéal (Additional extracts for Higher Level)
Catullus	(IV) (IX)	
Ovid	(XI), (XXII), (XXV), (XXVIII), (XXXII)	(XXIII), (XXIV), (XXVI) (XXVII), (XXXIII)
Virgil	(LIV), (LVI), (LVII) (LXI), (LXIII)	(LV) (LXIV)
	Sleachta (Extracts) 12; Línte (Lines) 117.	Sleachta (Extracts) 7; Línte (Lines) 81.

Music

In the case of Music, the prescribed works for the Junior Certificate Examination in 2013 are as prescribed in **Group B (Appendix F)** of the syllabus.

Ceol

I gcás an Cheoil, is iad na téacsanna atá leagtha síos do Scrúdú an Teastais Shóisearaigh sa bhliain 2013 ná iad siúd atá leagtha síos i **nGrúpa B (Aguisín F)** an tsiollabais.

Website: www.education.ie > curriculum, syllabus & teaching guidelines > junior certificate > music syllabus

Láithreán Gréasáin : www.education.ie > treoirlínte curaclaim, siollabais & múinteoireachta > teastas sóisearach > siollabas an cheoil

Prescribed Material for Leaving Certificate Examinations 2013
Ábhar atá leagtha síos do Scrúduithe na hArdteistiméireachta 2013

ANCIENT GREEK

Leaving Certificate (**Ordinary Level**) in 2013: Refer to Syllabus

Leaving Certificate (**Higher Level**) in 2013:-

The Joint Association of Classical Teachers (J.A.C.T.) Greek Course: **The Intellectual Revolution** (Published by Cambridge University Press) – Pages 4 - 43 inclusive.
(Selections, in Greek and in translation, from Euripedes' *Medeia*).

or

The Joint Association of Classical Teachers (J.A.C.T.) Greek Course: **A World of Heroes**, (Published by Cambridge University Press) – Pages 56 – 95 inclusive.
(Selections in Greek and in translation, from Herodotus I and VII).

GRÉIGIS ÁRSA

Scrúdú na hArdteistiméireachta (**Gnáthleibhéal**) sa bhliain 2013 Féach Siollabas

Scrúdú na hArdteistiméireachta (**Ardleibhéal**) sa bhliain 2013-

Cúrsa Gréigise Chomhchumann na Múinteoirí Clasaiceacha (J.A.C.T.): **An Réabhlóid Intleachta** (Arna fhoilsiú ag Preas Ollscoil Cambridge) – Leathanaigh 4 - 43, araon san áireamh. (Sleachta, i nGréigis agus i modh aistriúcháin, as Euripedes' *Medeia*).

Nó

Cúrsa Gréigise Chomhchumann na Múinteoirí Clasaiceacha (J.A.C.T.): **Saol na Laochra**, (Arna fhoilsiú ag Preas Ollscoil Cambridge) – Leathanaigh 56 – 95 araon san áireamh. (Sleachta, i nGréigis agus i modh aistriúcháin, as Herodotus I agus VII).

BUSINESS

In the 2013 Leaving Certificate Examination in Business at Higher level, the Applied Business Question (ABQ), will be based on Units 5, 6, and 7 of the syllabus.

GNÓ

I Scrúdú Ardteistiméireachta na bliana 2013 sa Ghnó ar an Ardleibhéal, bunófar an Cheist faoi Ghnó Feidhmeach (ABQ), ar Aonaid 5, 6 agus 7 an tsiollabais.

CLASSICAL STUDIES

Leaving Certificate (Ordinary and Higher Levels) in 2013: - See Syllabus

LÉANN CLASAICEACH

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal) sa bhliain 2013: Féach Siollabas

ENGINEERING

The special topic prescribed for the Leaving Certificate Examination in 2013 is:

“Basic principles of operation and applications of the Stirling engine from its invention in 1816 to its modern uses.”

INNEALTÓIREACHT

Is í an topaic faoi leith atá leagtha síos do Scrúdú na hArdteistiméireachta sa bhliain 2013 ná

“Bunphrionsabail oibriúcháin agus feidhmeanna an innill Stirling ó ceapadh é i 1816 anuas go dtí na feidhmeanna a bhaintear as san aois seo”.

GAEILGE

Maidir le hábhar atá leagtha síos do Scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta 2013, (gnáthleibhéal agus ardleibhéal) díritear aird ar a bhfuil foilsithe ina thaobh seo agus atá le fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne Oideachais agus Scileanna (www.education.ie) mar atá:

- Siollabais Nuashonraithe na hArdteistiméireachta (gnáthleibhéal agus ardleibhéal) le héifeacht ó 2010

GAEILGE na hARDTEISTIMÉIREACHTA

PRÓS AGUS FILÍOCHT DO NA BLIANTA

2010-2012; 2011-2013; 2012-2014

GNÁTHLEIBHÉAL AGUS ARDLEIBHÉAL

Mhol an Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta gur mar seo a bheadh an cúrsa próis agus filíochta ag an nGnáthleibhéal agus ag an Ardleibhéal do na blianta 2010-2012, 2011-2013, 2012-2014.

Tá moltaí déanta ag an gComhairle maidir leis an gcúrsa litríochta a bheidh **comónta** don **Ghnáthleibhéal** agus don **Ardleibhéal**. Tá na moltaí atá déanta ag an gComhairle rianaithe anseo thíos.

1. PRÓS: Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

1(a) Prós Comónta Ainmnithe NÓ 1(b) Prós: Ábhar Roghnach

1(a) Prós Comónta Ainmnithe:

Seo a leanas na téacsanna ainmnithe próis atá molta don **Ghnáthleibhéal agus** don **Ardleibhéal**.

- (i) *Oisín i dTír na n-Óg* Scéal béaloidis
as *Seanchas na Féinne* – Niall Ó Dónaill (eagarthóir)
(An dara heagrán, An Gúm, 1996) [Lgh.69 – 73]
- (ii) *An Gnáthrud* Déirdre Ní Ghrianna
as *An Gnáthrud* – Déirdre Ní Ghrianna (Coiscéim, 1999) [Lgh.61 – 65]
nó
Seal i Neipeal Cathal Ó Searcaigh
as *Seal i Neipeal* – Cathal Ó Searcaigh (Cló Iar-Chonnachta, 2004) [Lgh.78 – 83]

[Dírítear aird ar an rogha atá ar fáil d'iarrthóirí ag (ii) thuas idir *An Gnáthrud agus Seal i Neipeal*.]
- (iii) *Dís* Siobhán Ní Shúilleabháin
as *Í Siúd* – Siobhán Ní Shúilleabháin (Cló Iar-Chonnachta, 1999) [Lgh. 58-63]
- (iv) *Hurlamaboc* Éilís Ní Dhuibhne
as *Hurlamaboc* – Éilís Ní Dhuibhne (Cois Life, 2007) [Caibidil 1, Lgh. 5 -9]
- (v) *Cáca Milis* (Gearrscannán)
as *Gearrscannáin-DVD* (Bord Scannán na hÉireann & TG4, 2004)
nó
An Lasair Choille (Gearrdhráma) Caitlín Maude agus Mícheál Ó hAirtneide

as *Caitlín Maude, Dánta, Drámaíocht, agus Prós* – Ciarán Ó Coigligh (Coiscéim, 2005) [Lgh. 125-139]

[Dírítear aird ar an rogha atá ar fáil d'iarrthóirí ag (v) thuas .i. dráma nó scannán.]

NÓ

1(b) **Prós: Ábhar Roghnach - Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal**

Is den riachtanas é go gcloífí leis na treoracha seo a leanas maidir le hábhar agus le téacsanna cuí a roghnú.

Agus téacsanna oiriúnacha próis á roghnú ba chóir na critéir seo a leanas a chur san áireamh:

(i) **Cineálacha:**

Cúig ghiota próis agus ceann amháin díobh ag freagairt do gach ceann ar leith de na cineálacha (i) go (v) thíos:

- (i) **Sliocht béaloidis**
- (ii) **Giota as saothar dírbheathaisnéise/dialann taistil**
- (iii) **Gearrscéal [go huile]**
- (iv) **Giota as úrscéal**
- (v) **Dráma [nó giota as]**
nó
Scannán Gaeilge

(ii) Fad, leibhéal agus caighdeán na teanga san ábhar a roghnaítear. Glactar leis an ábhar próis ainmnithe mar threoir chinnte don ábhar atá le roghnú, maidir le fad [toirt], cineál, leibhéal agus caighdeán na teanga.

(iii) **Téamaí**

Tá sé tábhachtach na critéir seo a leanas a chur san áireamh, maidir le téamaí a roghnú sna giotaí:

- an t-ábhar féin a bheith spéisiúil agus baint a bheith aige le raon eispéireas na scoláirí
- baint a bheith ag na téamaí le topaicí agus le feidhmeanna teanga an tsiollabais
- meascán d'ábhar trom agus d'ábhar éadrom a bheith i gceist
- cothromaíocht a bheith idir saothar na bhfear agus saothar na mban

(iv) **Ábhar nach bhfuil inghlactha**

- Ní bheidh cead ag iarrthóir ar bith giota ar bith próis atá ainmnithe faoi réir Alt 1 (a) thuas 'Prós Comónta Ainmnithe', a úsáid mar ghiota roghnach i bhfreagra ar cheist ar an gcúrsa roghnach.
- Ní bheidh cead ag iarrthóirí úsáid a bhaint as aistriúchá(i)n.

- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ina bhuntéacs Gaeilge.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith foilsithe.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ar fáil go poiblí agus go héasca don té a bheadh ag iarraidh teacht air.

2. FILÍOCHT: Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

2(a) Filíocht Chomónta Ainmnithe NÓ 2(b) Filíocht: Ábhar Roghnach

2(a) Filíocht Chomónta Ainmnithe:

Seo a leanas na téacsanna ainmnithe filíochta atá molta don **Ghnáthleibhéal** agus don **Ardleibhéal**.

- (i) **An Spailpín Fánach:** (véarsaí 1, 2, 3)
Duanaire na Meánteistiméireachta – Caoimhghin Ó Góilidhe a chuir in eagar. (Eagrán Oifigiúil, Folens, 1975)
- (ii) **Géibheann:** Caitlín Maude
Caitlín Maude, Dánta, Drámaíocht, agus Prós – Ciarán Ó Coigligh (Coiscéim, 2005)
- (iii) **An tEarrach Thiar:** Máirtín Ó Direáin
Rogha Dánta – Máirtín Ó Direáin (Sáirséal agus Dill, 1949)
- (iv) **Mo Ghrá-sa (idir lúibíní):** Nuala Ní Dhomhnaill
Féar Suaithinseach – Nuala Ní Dhomhnaill (An Sagart, 1984)
- (v) **Colscaradh:** Pádraig Mac Suibhne
Solas Uaigneach – Pádraig Mac Suibhne (An Sagart, 1992)

NÓ

2(b) Filíocht: Ábhar Roghnach - Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal

Agus téacsanna oiriúnacha filíochta á roghnú ba chóir na critéir seo a leanas a chur san áireamh:

- (i) **Cineálacha**
Déantar staidéar ar **chúig** dhán ar fad. Agus na cúig dhán á roghnú ní mór gur sa tréimhse **roimh** 1850 a cumadh **dán amháin** díobh sin.
- (ii) Fad, leibhéal agus caighdeán na teanga san ábhar a roghnaítear. Glactar leis an ábhar filíochta ainmnithe mar threoir chinnte don ábhar atá le roghnú, maidir le fad [toirt], cineál, leibhéal agus caighdeán na teanga.

(iii) Téamaí

Tá sé tábhachtach na critéir seo a leanas a chur san áireamh, maidir le téamaí a roghnú ins na dánta:

- an t-ábhar féin a bheith spéisiúil agus baint a bheith aige le raon eispéireas na scoláirí
- baint a bheith ag na téamaí le topaicí agus le feidhmeanna teanga an tsiollabais
- meascán d'ábhar trom agus d'ábhar éadrom a bheith i gceist
- cothromaíocht a bheith idir saothar na bhfear agus saothar na mban
- ceol agus liriciúlacht a chur san áireamh

(iv) Ábhar nach bhfuil inghlactha

- Ní bheidh cead ag iarrthóir ar bith dán ar bith atá ainmnithe faoi réir Alt 1 (b) thuas 'Filíocht Chomónta Ainmnithe', a úsáid mar dhán roghnach i bhfreagra ar cheist ar an gcúrsa roghnach.
- Ní bheidh cead ag iarrthóirí úsáid a bhaint as aistriúchá(i)n.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ina bhuntéacs Gaeilge.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith foilsithe.
- Caithfidh gach uile théacs a roghnaítear a bheith ar fáil go poiblí agus go héasca don té a bheadh ag iarraidh teacht air.

3. LITRÍOCHT BHREISE: ARDLEIBHÉAL

Ceann **amháin** de na rannóga **3A (Prós Breise) nó 3B (Dánta Breise)** thíos. Tá sé i gceist go ndéanfaidh scoláirí an leibhéil seo saothrú ar phrós breise nó ar dhánta breise nó ar an dá rannóg díobh sin más é sin is rogha leo. Rannóg **amháin** díobh sin a bheidh le freagairt sa scrúdú. Seo a leanas an cúrsa de phrós breise agus de dhánta breise atá molta ag an gCoiste Cúrsa don Ardleibhéal.

3A: Prós Breise: Ceann **amháin** de na saothair ainmnithe **(i) – (v)** thíos.

- An Triail* Mairéad Ní Ghráda
An Triail – Mairéad Ní Ghráda (An Gúm, 1978) [go huile]
- A Thig Ná Tit Orm* Maidhc Dainín Ó Sé
A Thig Ná Tit Orm – Maidhc Dainín Ó Sé (Coiscéim, 1987); (C.J Fallon, Meán Fómhair, 2003) [Caibidilí 1 – 8, Lgh. 7 – 62]

(iii) ***Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne***

Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne – Nessa Ní Shé a chuir in eagar (Longman Brún agus Ó Nualláin, 1971) [Lgh. 1 – 72]

(iv) ***Gafa*** Ré Ó Laighléis

Gafa – Ré Ó Laighléis (Móinín, 1996) [Lgh 7 – 64]

(v) ***Canary Wharf*** Orna Ní Choileáin

Canary Wharf – Orna Ní Choileáin (Cois Life, 2009)
(cúig ghearrscéal ainmnithe as na deich ngearrscéal atá sa chnuasach)

- *Saineolaí Teicneolaí* (Lgh. 17 – 32)
- *Canary Wharf* (Lgh. 35 – 48)
- *Cosaint Sonraí* (Lgh. 69 – 86)
- *Cúrsaí Eitilte* (Lgh. 129 – 146)
- *Mil* (Lgh. 149 – 167)
-

NÓ

3B: Dánta Breise: Na **cúig** dhán ainmnithe seo a leanas **ar fad (i) – (v)** thíos.

(i) Leagan 1

Caoineadh Airt Uí Laoghaire

Díolaim Filíochta don Ardeistiméireacht: Caoimhghin Ó Góilidhe, (Folens & a Chuid, Tta). (1974) [Línte 1 – 68; 177-188]

Éigse – Duanaire Nua na hArdteistiméireachta, Breandán Ó Conaire – (Mac Goill & Macmillan Teo) (1974) [Línte 1 – 68; 177-188]

Fios Feasa, Alan Harrison/Ursula Ní Dhalaigh (Comhlacht Oideachais na hÉireann) (1974) [Línte 1 – 68; 177-188]

Leagan 2

Caoineadh Airt Uí Laoghaire Eibhlín Dubh Ní Chonail

Caoineadh Airt Uí Laoghaire – Nuachóiriú le Seán Ó Tuama, (An chéad chló, 1961). *Leabhair Thaighde, an Ceathrú hImleabhar* – Seán Ó Tuama, (An Clóchomhar Tta, athchló 2002) [Línte 1-68; 177-188]

Comhairlítear do mhúinteoirí agus do scoláirí stáidéar a dheanamh ar cheann amháin den lá leagan den dán

(ii) *Fill Arís:* Seán Ó Riordáin

Brosna – Seán Ó Riordáin (Sáirséal agus Dill, 1964)

- (iii) *A Chlann*: Máire Áine Nic Gearailt
Mo Chúis Bheith Beo – Máire Áine Nic Gearailt (Coiscéim, 1991)
- (iv) *Colmáin*: Cathal Ó Searcaigh
Gúrú i gClúidíní – Cathal Ó Searcaigh (Cló Iar-Chonnachta, 2006)
- (v) *Éiceolaí*: Bidy Jenkinson
Baisteadh Gintlí – Bidy Jenkinson (Coiscéim, 1986)

Stair Litríocht na Gaeilge - Ardleibhéal:

Tá sé molta ag an gComhairle nach mbeadh saincheist ar leith ann feasta ar 'Stair na Gaeilge' ag an Ardleibhéal mar a bhíodh. Moltar áfach, agus staidéar á dhéanamh ar an gcúrsa litríochta, aird a thabhairt i gcónaí ar na saothair agus ar na húdair a shuíomh i gcomhthéacs stair litríocht na Gaeilge. Ó thaobh na measúnachta de, ag an ardleibhéal, is féidir go gcuirfear focheist ghairid ar na gnéithe sin. Eolas faoin údar agus faoi chúlra agus comhthéacs an tsaothair a bheidh á lorg.

chomh maith leis an mioneolas ar an gcóras measúnachta mar a bhainfidh le scrúdú Gaeilge na hArdteistiméireachta (gnáthleibhéal agus ardleibhéal) ón mbliain 2012 amach atá le fáil ar shuíomh gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit (www.examinations.ie) mar atá:

- S.90/10 (Nollaig 2010): An Scrúdú Gaeilge san Ardeistimeireacht ó 2012 ar aghaidh (Ardleibhéal, Gnáthleibhéal agus Bonnleibhéal)

HEBREW STUDIES

Leaving Certificate (Ordinary and Higher Levels) in 2013: See Syllabus

LÉANN EABHRACH

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardleibhéal) sa bhliain 2013: Féach Siollabas

ITALIAN

Leaving Certificate (Higher Level) in 2013: -

Italo Calvino, *Marcovaldo*

or

Leonardo Sciascia, *Il giorno della civetta*

IODÁILIS

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal) sa bhliain 2013: -

Italo Calvino, *Marcovaldo*

nó

Leonardo Sciascia, *Il giorno della civetta*

LATIN

Leaving Certificate (Ordinary and Higher Levels) in 2013:-

Livy, Book XXX, (Chapters 9 – 17; 19 – 23; 29 – 37) inclusive)

or

Virgil: *Aeneid*, Book II (Lines 1 – 506).

L Aidín

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Gnáthleibhéal agus Ardlleibhéal) sa bhliain 2013:-

Livy, Book XXX, (Chaibidlí 9 – 17; 19 – 23; 29 – 37;) araon san áireamh)

nó

Virgil: *An Aenéid*, Leabhar II (Línte 1 – 506).

MUSIC

In the case of Music, the prescribed works for the Leaving Certificate Examination in 2013 are as prescribed in **Group A (Appendix F)** of the syllabus.

CEOL

I gcás an Cheoil, is iad na téacsanna atá leagtha síos do Scrúdú na Ardteistiméireachta sa bhliain 2013 ná iad siúd atá leagtha síos i **nGrúpa A (Aguisín F)** an tsiollabais.

SPANISH

Leaving Certificate (Higher Level) in 2013: - as for 2012

Josep Lorman, *La Aventura de Saíd*

SPÁINNIS

Scrúdú na hArdteistiméireachta (Ardleibhéal) sa bhliain 2013: - mar an gcéanna leis an mbliain 2012

Josep Lorman, *La Aventura de Saíd*

Syllabuses available on the Website:

www.education.ie > curriculum, syllabus & teaching guidelines > Leaving Certificate > syllabuses listed in alphabetical order

Siollabais ar fáil ar an Láithreán Gréasáin:

www.education.ie > curaclam, treoirlínte siollabais agus teagaisc > Ardteistiméireacht > na siollabais liostaithe in ord aibítire